

Αθηνά Αθανασίου

Η φεμινιστική «γνώση από θέση» ως κριτική επιτελεστικότητα του πολιτικού

Περίληψη

Οι πολιτικές και θεωρητικές αναζητήσεις της φεμινιστικής σκέψης και του φεμινιστικού κινήματος -όπως αυτό διαμορφώνεται σε διεθνικά συμφραζόμενα και στις διαθεματικές του συμμαχίες με κουίρ/queer και αντιρατσιστικά κινήματα- υπενθυμίζουν ότι η θεωρία είναι πολιτική: ότι η θεωρία, τουλάχιστον στη φεμινιστική της έκφανση, δεν ισοδυναμεί με πολιτική απονεύρωση ή παραίτηση, αλλά, αντίθετα, με πολιτική και πολιτισμική πράξη αναστοχασμού, συντροφικότητας και μετασχηματισμού. Η αποδόμηση της έμφυλης διχοτομικής οντολογίας –τόσο ως έκθεση των ιεραρχικών και κανονιστικών αξιώσεων που αυτή συνεπάγεται όσο και ως ανίχνευση των νέων πεδίων που ανοίγονται από την αμφισβήτηση των κατηγοριών της- είναι μια δύναμη ανατρεπτική πολιτική πράξη.

Το σύγχρονο υποκείμενο του φεμινιστικού πολιτικού φαντασιακού –αυτό το πολυσήμαντο και πρισματικό ‘εμείς’ της φεμινιστικής θεωρίας και πράξης- ορίζεται κριτικά στη βάση μιας επιστημολογικής, ηθικοπολιτικής και συναισθηματικής συσχέτισης με μια ιστορία του παρόντος που αρθρώνεται με όρους κριτικού αναστοχασμού, διαθεματικότητας και πολιτικής της θέσης. Αυτή την έμφυλη επιτελεστικότητα της προσωπικής αντωνυμίας ως πεδίου μάχης και σχέσεων εξουσίας κινητοποιεί η φεμινιστική θεωρία και πολιτική ως επεξεργασία του συλλογικού τραύματος, αλλά και της αγωνιστικής συντροφικότητας μπροστά στη θανάσιμη κανονικότητα της έμφυλης κυριαρχίας και των συνδέσεών της με την ομοφοβία, τον μισαναπηρισμό, το φυλετικό ρατσισμό και την οικονομική εκμετάλλευση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Sara Ahmed, *Living a Feminist Life*. Durham: DukeUniversityPress, 2016.

Αθηνά Αθανασίου, *Ζωή στο όριο: Δοκίμια για το Σώμα, το Φύλο και τη Βιοπολιτική*. Αθήνα: Εκκρεμές, 2007.

Ελένη Βαρίκα, *Με Διαφορετικό Πρόσωπο: Φύλο, Διαφορά και Οικουμενικότητα*, Αθήνα: Κατάρτι 2000.

Judith Butler, *Αναταραχή Φύλου: Ο Φεμινισμός και η Ανατροπή της Ταυτότητας*, μτφρ. Γιώργος Καράμπελας, εισαγωγή και επιστημονική επιμέλεια Βενετία Καντσά, επίμετρο Αθηνά Αθανασίου. Αθήνα: Αλεξάνδρεια 2009 [1990].

Jean Comaroff, «Η πάσχουσα καρδιά της Αφρικής: Ιατρική, αποικιοκρατία και το μαύρο σώμα», στο Αθηνά Αθανασίου (επιμ.), *Βιοκοινωνικότητες: Θεωρήσεις στην Ανθρωπολογία της Υγείας*, μτφρ. Μ. Λαλιώτης. Αθήνα: Νήσος 2011.

Anne Fausto-Sterling, «Φύλο, φυλή και έθνος: Η συγκριτική ανατομία των «Οττεντοτισσών» στην Ευρώπη, 1815-1817», στο *Βιοκοινωνικότητες*.

Michel Foucault, *Ιστορία της Σεξουαλικότητας*, τόμ. 1, Η δίψα της γνώσης, μτφρ. Γ. Ροζάκη, Αθήνα: Ράππα 1982.

José Esteban Muñoz, “Νιώθω μελαμψός, νιώθω πεσμένος: Το συν-αίσθημα της Λατίνας, η επιτελεστικότητα της φυλής και η καταθλιπτική θέση”, στο Ε. Αβραμοπούλου (επιμ.), *Το Συν-αίσθημα στο Πολιτικό: Υποκειμενικότητες, Εξουσίες και Ανισότητες στο Σύγχρονο Κόσμο*. Αθήνα: νήσος, 2018.

Ann Laura Stoler, *Race and the Education of Desire*. Ντάραμ: Duke University Press, 1995.